

ES
UH
LP
W
MTF

BILDANDE AV NATURRESERVATET TAXÅS I ÄLMHULTS KOMMUN

BESLUT

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822, omtryckt 1991:641) området Taxås som det framgår av bifogade karta, bilaga 1, med gränsbeskrivning, bilaga 2, och som det beskrivs nedan, som naturreservat.

Syftet med reservatet skall vara att bevara och på sikt genom särskild naturvårdsinriktad skötsel utöka de **ädla lövskogarna** i området så att de skyddsvärda arterna i den **rika faunan och floran** kan bibehållas och utvecklas i livskraftiga populationer. Syftet är också att bevara och utveckla **odlingslandskapets** natur- och kulturhistoriska värden bl a genom att hävden sker med bete utan användning av kemiska bekämpningsmedel eller konstgödsel och genom att hamling sker av lövträd i och i anslutning till odlingsmarkerna samt genom att den ålderdomliga strukturen bevaras. Vidare skall befintliga **fornlämningar och andra kulturhistoriska lämningar** vårdas och allmänhetens möjligheter till **friluftsliv** främjas i den mån det är förenligt med områdets naturvärden.

För att trygga ändamålet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 8 - 10 §§ naturvårdslagen samt 10 § naturvårdsförordningen (1976:484, omtryckt 1987:939) att nedan angivna föreskrifter skall gälla för reservatet, se nedan under RESERVATSFÖRESKRIFTER.

Länsstyrelsen meddelar med stöd av 9 § naturvårdsförordningen föreskrifter för naturvårdsförvaltningen av reservatet genom att fastställa den till beslutet bifogade skötselplanen, se bilaga 3. Den i skötselplanen åberopade ekonomiska planen för naturvårdsförvaltningen, se bilaga 5, omfattas inte av Länsstyrelsens fastställelse.

Länsstyrelsen utser, med stöd av 9 § naturvårdsförordningen Skogsvårdsstyrelsen i Kronobergs län till naturvårdsförvaltare för naturreservatet.

1994-12-12

231-4975-89

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Taxås
Kommun	Älmhult
Registeromr(socken)	Stenbrohult
Fastigheter	Delar av Taxås 1:1, 2:1 och 3:1
Läge	1,5 km NV Stenbrohults kyrka
Gränser	Enligt bifogade karta, bilaga 1 och gränsbeskrivning, bilaga 2.
Areal	116,8 ha, varav 52,5 ha vatten, 0,6 ha utsiktsplats, 10,9 ha betesmark, 3,3 ha blandskogsbevuxna öar samt 49,4 ha skogsmark (33,5 ha ädellövskog och 15,9 ha barrskog).
Markägare:	Enskilda enligt förteckning, se bilaga 4.
Ändamålet:	Att bevara de ädla lövskogarna och deras rika fauna och flora, det ålderdomliga odlingslandskapet och kulturminnen, samt främja friluftslivet.
Naturvårdsförvaltare:	Skogsvårdsstyrelsen i Kronobergs län

BESKRIVNING AV OMRÅDET

Taxås ligger på en halvö i sjön Möckeln. Möckelnområdet är enligt beslut av naturvårdsverket 1988 av **riksintresse** för den vetenskapliga naturvården (NG 11) och för det rörliga friluftslivet (FG 2). Området är också uppmärksammat i **naturvårdsprogrammet** för länet 1989 där sjön och flera områden i anslutning till sjön, bl a Taxås, getts högsta skyddsvärdeklass. **Översiktsplanen** för Älmhults kommun har antagits av fullmäktige den 3 februari 1992. Där beskrivs Möckelnäs och Taxås samt rekommenderas bl a att de urskogsartade lövskogarna skall undantas från skogsbruk och att konstgödselmedel inte sprids på naturliga gräsmarker för att naturvärdena skall kunna bestå. Herrgårdsbyggnaden på Taxås gård uppfördes omkring år 1860 och har inte sedan dess genomgått några större förändringar. Inom reservatet finns utöver de två registrerade **fornlämningarna** (en stensättning, R 14, och en hällkista, R 11) flera minnen från grönstens

brytningen som bedrevs som mest intensivt i slutet av 1800-talet, bl a 2 pirer norr om Getudden, skrotstentippar, fästen för kranar, en stensatt brunn och en jordkällare.

Sjön Möckeln har lövskogsriska omgivningar framförallt i norr och öster där grönstensområden med kalkrik vitt-ringsjord bidrar till området artrikedom i flora och fauna. Lövskogarna på Möckelnshalvön är variationsrika med ek, lind, alm, lönn, avenbok och bok. Några av de mest intressanta lövbestånden är de på grönstenshöjderna vid Taxås gård och på Kronan, som är naturreservat sedan 1985. Dessa skogstyper har stora likheter med värmetidens urskogar som var vitt utbredda i Sydsverige för några tusen år sedan och de har således stort värde för vår förståelse av hur dessa ursprungliga skogar var uppbyggda och fungerade.

I de bok- och avenbok- resp lind- och ekdominerade bestånden på Taxås är vårfloran rik med blåsippor, vitsippor, vårlök, nunneört, gullpudra, och vårärt. Bland övriga lundväxter kan nämnas tandrot, vättersos, ormbär, stinksyska, hässleklocka, trolldruva, storrams, underviol, och skogsfibbla (traktens enda lokal).

Vid en inventering av lavfloran 1992 konstaterades att i området finns en av de förnämsta lavlokalerna i Götaland. Många arter som visar på lång kontinuitet av grova lövträd har hittats. Lunglaven (*Lobaria pulmonaria*) anses vara en bra indikatorart på lång skoglig kontinuitet. Den har hittats på 20 träd vid Taxås.

Svampfloran är inte närmare känd men svampen lindskål har en mycket rik förekomst.

Bland fåglarna kan nämnas de rika lövskogarnas karaktärsarter stenknäck och nötväcka samt mindre hackspett, mindre flugsnappare, och nötkråka. På ön Skumshall finns en hägerkoloni. Skalbaggar som lever i ihålliga träd och döda träd har inventerats i Möckelnområdet sedan 1987. På Taxås har hittats 24 arter som klassificeras som hotade och hänsynskrävande av artdatabanken vid Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU). Ungefär en tredjedel av dessa arter är beroende av grova, ihålliga träd. Den sällsyntaste bland dessa, *Cryptophagus fuscicornis*, har påträffats i grov lind. Arten finns bara på ett fåtal lokaler i Sverige. *Latridius brevicollis* har hittats på levande fnösketikor i Taxås bokskog. I denna bokskog finns också ett flertal andra arter som *Microscydnum nanus*, *Euplectus brunneus*, och *Tillus elongatus* som endast hittats här i Möckelnområdet. Vedlevande knäppare (fam. Elateridae) anses vara goda indikatorarter på lång kontinuitet av döda träd, eftersom nästan alla arterna har en svag spridningsförmåga. De

tycks flyga endast korta sträckor. I Taxås/Möckelsnäs-området finns hela 13 arter vedlevande knäppare, bl a *Ampedus sanguinolentus*, *Ampedus nigroflavus* och *Hypogaenus inunctus*.

I övrigt kan nämnas att vid ett inventeringstillfälle 1991 hittades sju arter fladdermöss, varav fransfladdermusen anses sårbar och den stora fladdermusen hänsynskrävande. Särskilt den senare arter är beroende av ihålliga träd.

På kartan från storskiftet 1784 har den norra odlingsmarken (e) i huvudsak samma struktur och storlek som idag. 1784 fanns flera nyttjandeformer inom detta område; slätteräng, åker, och beteshage som nu allt övergått till bete. Den södra odlingsmarken (c) är idag mycket större än den var 1784, den betas också men var tidigare åker. Norra delen av område a nordväst om c var åker när ekonomiska kartan upprättades 1948 men är nu granplanterad. Den norra delen av Taxås ägor beskrivs 1784 som utmark, skog och kohage. Den södra delen beskrivs som äng och var troligen glest trädbevuxen. Några av de grövsta lövträden i området fanns troligen även vid denna tid.

Trots att inte nyttjandeformerna och alla de därtill knutna arterna finns kvar har odlingsmarkerna på Taxås ett stort värde, främst ur kulturmiljösynpunkt. Den gamla strukturen där de olika tidigare nyttjandeformerna fortfarande kan urskiljas är ovanligt väl bevarad. De öppna markerna övergår successivt och efter de naturgivna förutsättningarna med varierade bryn och kantzoner till omgivande skog. I bryn och kantzoner samt på rösen finns ovanligt många busk- och trädslag vilket är värdefullt också ur naturvårdssynpunkt.

Öppenmarksfloran för en tynande tillvaro och artantalet har minskat kraftigt de senaste decennierna. Inom området finns fortfarande gökärt och gullviva vilka är exempel på arter som är knutna till ett brukande utan nämnda värda kvävegödselgivor.

ÄRENDETS HANDLÄGGNING

Området har uppmärksammats dels i samband med att naturvårdsprogrammet beslutades av länsstyrelsen 1989, dels i skrivelser 1985 och 1989 till länsstyrelsen från Sven G. Nilsson som under lång tid lett naturvetenskaplig forskning i Möckelområdet.

Länsstyrelsen har vid ett möte med markägarna den 16 juli 1993 på Taxås informerat om områdets värden ur natur-, kultur- och friluftslivssynpunkt och om planerna på att bilda ett naturreservat.

1994-12-12

231-4975-89

Länsstyrelsen upprättade den 24 september 1993 ett utkast till beslut som markägarna yttrade sig över genom ombud den 3 november 1993.

Länsstyrelsen uppdrog den 12 november 1993 åt Fastighetsekonomi Syd vid Lantmäteriet i Växjö att värdera det intrång ett naturreservat skulle medföra. Värderingen redovisades den 2 mars 1994.

Länsstyrelsen upprättade ett nytt förslag till beslut med skötselplan och karta som remitterades den 14 juni 1994. Kommunstyrelsen och Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Älmhults kommun, Naturvårdsverket, Skogsvårdsstyrelsen, Naturskyddsföreningen i Kronobergs län, Möckelns fiskevårdsområdesförening och Sven Nilsson vid Lunds Universitet har yttrat sig. Samtliga utom Möckelns fiskevårdsområdesförening tillstyrker förslaget att bilda naturreservat. Inkomna synpunkter på tillägg och ändringar har i allt väsentligt tillgodosetts.

Länsstyrelsen uppdrog den 14 juni 1994 åt Fastighetsekonomi Syd vid Lantmäteriet i Växjö att förhandla med markägarna och träffa överenskommelse om intrångsersättning för det planerade naturreservatet. Förhandlingarna planeras avslutas före årsskiftet.

GRUND FÖR BESLUTET

Lövskogsområdena och betesmarkerna vid Taxås har stora **ekologiska** värden. De utgör en biologiskt rik och betydelsefull del av Möckelnområdet.

Taxåsområdet har betydande **zoologiskt** värde därför att det hyser en fauna med många för länet unika och för landet sällsynta insekts- och fågelarter som är knutna till de gamla variationsrika lövskogarna med lång kontinuitet. **Botaniska** värden med flera för länet ovanliga arter följer med de grönstensbaserade jordarterna och de gamla ädla lövträden.

Inom området finns två registrerade **fornlämningar**, en stensättning respektive ett röse med hällkista, se kartan bilaga 1. Även lämningar från stenbrott bl a på Taxås klint finns liksom t ex en äldre jordkällare i området nordväst om gården. Odlingsmarkens ålderdomliga struktur har också stora **kulturhistoriska värden**. Eftersom hävdkontinuiteten är lång har området också ett stort markhistoriskt värde. Karaktärsarter för det ålderdomliga kulturlandskapets flora kan förhoppningsvis återkomma i de öppna markerna om gödselhantering och kemisk bekämpning inte får ske. Odlingsmarkernas och hela reservatets värde ur naturvetenskaplig synpunkt skulle därmed öka väsentligt.

1994-12-12

231-4975-89

Taxås klint är sedan lång tid ett välkänt utflyktsmål och även andra delar av området utnyttjas mycket av det rörliga **friluftslivet**.

Området är av stor betydelse för kännedomen om landets natur. Det behöver särskilt skyddas och vårdas om natur- och kulturvärdena skall kunna bestå och utvecklas. Djur- och växtlivet är så känsligt att normalt skogsbruk inte kan tillåtas i lövskogarna och kemiska bekämpningsmedel och konstgödselmedel inte får användas i odlingsmarken.

RESERVATSFÖRESKRIFTER

A. Föreskrifter med stöd av 8 § naturvårdslagen om inskränkningar i sakägares rätt att förfoga över fastigheter inom naturreservatet.

Utöver förbud och föreskrifter i annan lagstiftning är det

a. förbjudet att

1. uppföra helt ny byggnad eller anläggning,
2. anlägga väg, parkeringsplats, led, ridstig eller bro,
Anm. Körväg för uttransport av virke från granbeståndet a får anläggas i samråd med naturvårdsförvaltaren, Skogsvårdsstyrelsen
3. upplåta reservatsområdet för allmänhetens trafik med motordrivet fordon annat än på väg 128 (Stenbrohult- Taxås - Möckelsnäs),
4. anlägga campingplats eller uppställningsplats för husvagnar,
5. anlägga hamn, brygga eller anordna uppläggningsplats för båt,

Anm. befintlig båtplats och uppläggningsplats för båtar för markägaren får utnyttjas och, efter samråd med naturvårdsförvaltaren, ersättas med annan båtplats resp uppläggningsplats.
6. anlägga luft- eller markledning,
7. anordna upplag annat än tillfälligt för jord- och skogsbrukets behov,
8. uppföra stängsel eller annan hägnad för annat än jordbrukets behov,
Anm. vilthägn får ej uppföras.

1994-12-12

231-4975-89

9. bedriva täkt av berg, sten, grus, sand, silt, lera, matjord eller torv
 10. borra, spränga, gräva, schakta, muddra, utfylla eller tippa,
 11. ta bort eller skada stengärdesgård eller odlingsröse
 12. dika eller dikesrensa,
 13. skogsodla eller anlägga energiskog på nuvarande åker eller betesmark,
 14. plantera in för trakten främmande växt- eller djurarter
 15. anordna motortävling, skyttetävling, orienteringstävling, båttävling eller träning därför,
 16. använda kemiska bekämpningsmedel, handelsgödselmedel, kalk, eller andra kemiska preparat, (kalkning av vattenområdet berörs inte),
 17. slutavverka, gallra, röja, plantera eller så skog eller utföra andra skogliga åtgärder i andra områden än **a och i**, eller i strid med fastställd skötselplan,
 18. utföra skogliga åtgärder i områdena **a och i** som överensstämmer med fastställd skötselplan utan förvaltarens godkännande. Om meningskiljaktighet föreligger krävs Länsstyrelsens tillstånd.
 19. röja, avverka, hamla eller i övrigt skada busk- och trädvegetationen inom betesmarkerna c och e annat än vad som föreskrivs i skötselplanen och därav följande preciseringar i åtgärdsplan till det avtal som upprättas av reservatsförvaltaren med den brukare som hävdar den öppna marken.
- b. förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd
20. använda stallgödsel

Vad som föreskrivs nedan under C 8-12 samt C 7, (med undantag av plockning av bär, svamp och växter för husbehov) gäller även sakägare.

Föreskrifterna utgör inte hinder för de åtgärder som behövs för att tillgodose ändamålet med reservatet och som anges i fastställd skötselplan, bilaga 3.

1994-12-12

231-4975-89

B. Föreskrifter med stöd av 9 § naturvårdslagen om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att de åtgärder vidtas inom reservatet som framgår av nedan bilagda skötselplan, bilaga 3.

C. Föreskrifter med stöd av 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta inom reservatet

Utöver förbud och föreskrifter i annan lagstiftning är det förbjudet att

1. framföra motordrivet fordon annat än på vägen Stenbrohult-Taxås-Möckelsnäs,
2. ställa upp motorfordon, husvagn eller släpvagn annat än på anvisad parkeringsplats,
3. tälta,
4. förtöja eller ankra husbåt,
5. rida annat än på befintlig körväg från parkeringsplats till Taxås klint i reservatets östra gräns,
6. medföra okopplad hund eller annat lösgående husdjur,
7. gräva upp, plocka eller bryta buskar, ris, örter, svampar, mossor eller lavar,
8. klättra i boträd, eller på annat sätt störa djurlivet,
9. anbringa tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförlig anordning
10. göra upp eld
11. samla in insekter eller snäckor eller andra djur, eller deras ägg, puppor eller liknande
12. förstöra eller skada fast naturföremål eller döda liggande eller stående döda träd,

Föreskrifterna under C träder i kraft den dag som framgår av kungörandet i länets författningssamling.

1994-12-12

231-4975-89

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bilaga 6.

UPPLYSNINGAR

Beslut i detta ärende har fattats av Länsstyrelsens styrelse. I beslutet deltog landshövdingen samt ledamöterna Lennart Bengtsson, Stina Gustavsson, Ingvar Karlsson, Kristina Thulesius, Harald Bergström, Anders G Högmark, Gunnar Hillerdal, Arne Nilsson, Sven Nilsson, Jim Sundén, Gunnar Persson, Rolf Andersson, Siegfried Stein och Carin Högstedt.

Vid den slutliga handläggningen av ärendet, i vilket byrådirektör Anne-Li Fiskesjö har varit föredragande, har även länsrådet Claes Sjöblom, länsantikvarie Margit Forsström, länsarkitekt Lars Nilsson, avdelningsdirektör Kenneth Pettersson, miljövårdsdirektör Ulf Lettevall, och avdelningsdirektör Staffan Sundlöf deltagit.

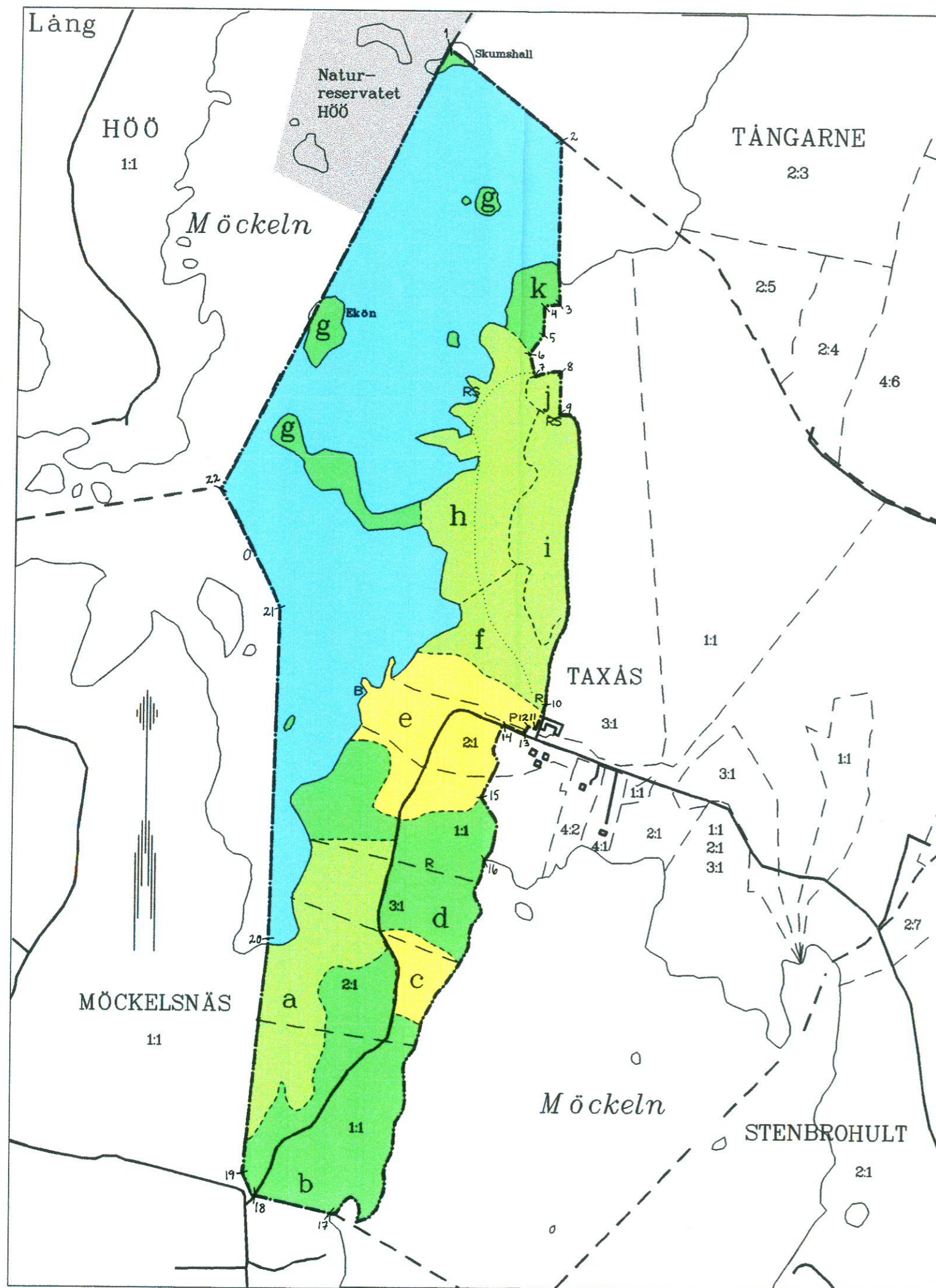
Sten Wickbom

Anne-Li Fiskesjö

Bilagor

- 1 Karta
- 2 Gränsbeskrivning
- 3 Skötselplan
- 4 Sakägarförteckning
- 5 Ekonomisk plan för naturvårdsförvaltningen
- 6 Hur man överklagar
- 7 Sändlista

Naturreseptatet Taxås
 på fastigheten Taxås 1:1
 m fl i Stenbrohult socken,
 Älmhults kommun

Dnr 231-4975-89
 Beslut 1994-12-12

TECKENFÖRKLARING

- fri utveckling
- bete
- område där skogen får skötas enligt skötselplan
- fastighetsgräns
- - - - - traktgräns
- väg
- stig
- · - · - · - reservatsgräns
- - - - - skötselområdesgräns
- a-k skötselområde
- R fornlämning, hållkista resp stensättning
- P parkeringsplats
- RS kulturlämning, rester från stenbrytning
- B privat båtplats

Skala
 0 100 200 300 400 500 m